

Národní kvalifikační rámec terciárního vzdělávání

UMĚNÍ A VĚDY O UMĚNÍ

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

SPOLUFINANCOVÁNO EVROPSKÝM SOCIÁLNÍM FONDEM A STÁTNÍM ROZPOČTEM ČESKÉ REPUBLIKY

Oblasti vzdělávání v Národním kvalifikačním rámci terciárního vzdělávání

Oblasti vzdělávání se rozumí ucelený a vzájemně související úsek terciárního vzdělávání, v jehož rámci vznikají a uskutečňují se studijní programy. Oblast vzdělávání přitom není pouhým souhrnem v současnosti uskutečňovaných studijních programů s určitým společným jádrem, ale spíše prostorem, který by měl umožnit flexibilní vývoj studijních programů v budoucnu (integrace a další přeměny existujících programů a vznik programů nových).

Oblast vzdělávání je vymezena především deskriptory popisujícími výstupy z učení, které standardizovanou formou vyjadřují cíle vzdělávání a rovněž odrážejí společný teoretický metodologický, případně také filozofický a hodnotový základ dané oblasti vzdělávání.

Obecný popis oblasti vzdělávání zahrnuje zejména:

- jednoduchý a výstižný název oblasti vzdělávání;
- stručný popis historie, povahy a tematického rozsahu oblasti vzdělávání;
- poslání oblasti vzdělávání (co je předmětem a cílem poznávání v dané oblasti);
- uvedení páteřních oborů, které jsou jako akademické disciplíny pro danou oblast vzdělávání charakteristické a určující;
- vymezení cílů vzdělávání v dané oblasti;
- rámcový profil absolventů v dané oblasti vzdělávání s uvedením charakteristických profesí, zejména pak profesí regulovaných, které jsou relevantní;
- vztahy k ostatním oblastem vzdělávání (vč. mezních oborů).

Deskriptory oblastí vzdělávání převádějí volněji formulované popisy oblastí vzdělávání do kategorie očekávaných výstupů z učení – znalostí, dovedností a dalších způsobilostí (kompetencí) absolventů, a to v souladu s národními deskriptory kvalifikačního rámce. Zaměřují se přitom na:

- **odborné znalosti** (konkretizace faktických i teoretických znalostí a stupně porozumění typického absolventa páteřního oboru),
- **odborné dovednosti** (konkretizace výzkumných, uměleckých nebo jiných praktických postupů uplatňujících odborné znalosti dané úrovně).

Pokud jde o obecné způsobilosti, tato kategorie vyjadřuje především kontext, v němž se od absolventa očekává, že bude odborné znalosti a odborné dovednosti uplatňovat, a míru samostatnosti a odpovědnosti, s jakou tak bude činit. Obecné způsobilosti jsou obecně popsány národními deskriptory jako společné napříč všemi oblastmi vzdělávání, a deskriptory oblastí vzdělávání proto tento typ výstupů z učení v zásadě nespecifikují.

Závaznost oblastí vzdělávání

Je přirozené, že existující oblasti vzdělávání zahrnují širokou a proměnlivou škálu oborů s různou mírou akademického nebo naopak profesního zaměření, z nichž některé se nacházejí na pomezí dalších oblastí vzdělávání. Účelem formulace deskriptorů oblastí vzdělávání proto zjevně nemůže být stanovení minimálního standardu platného pro všechny obory v dané oblasti vzdělávání, ani stanovení akademicky optimálního profilu absolventa. **Deskriptory oblastí vzdělávání se budou vztahovat k typickému absolventu páteřního oboru oblasti vzdělávání a budou vyvážené brát v úvahu akademický i profesní účel vzdělávání.** V tom se liší od národních deskriptorů, které představují minimální standard, tedy charakterizují odborné znalosti, odborné dovednosti a obecné způsobilosti, které musí absolvent prokazovat při absolvování daného stupně vzdělání.

UMĚNÍ A VĚDY O UMĚNÍ

STRUČNÝ POPIS POVAHY, TEMATICKÉHO ROZSAHU A HISTORIE OBLAST

Umění provází lidskou pospolitost od pradávna jako projev kreativity, estetického citění a kultivace, je spolutvůrcem hodnotového systému a etických norem. V historickém vývoji umění se objevuje tvůrčí aktivita ve dvou vzájemně se doplňujících paralelních podobách – jako původní autorská tvorba a v některých oborech jako umění interpretační; obojí se vyskytuje jak v podobě individuálního, tak i kolektivního výkonu. Hodnocení uměleckého díla je mimořádně složité a vždy je ovlivněno subjektivním vnímáním. Svou povahou je umělecká tvorba jedinečným a plnohodnotným způsobem poznávání a sebepoznávání a jako taková je rovnocenná zkoumání vědeckému.

Živé umění je nejen zdrojem inspiračních podnětů pro vznik vlastních uměleckých děl a jejich interpretování, ale i účinným nástrojem pro podporu kreativity napříč všemi obory lidské činnosti. Výrazně se podílí na utváření životního stylu současného člověka. Oblast umění má mimořádně široký tematický záběr, který se přirozeně zvětšuje s rozvojem jednotlivých uměleckých disciplín i se vznikem disciplín nových, souvisejících především s moderními audiovizuálními technologiemi.

Vědy o umění představují možnost estetického a filozofického myšlení o umění, vycházejíce přitom jak z historického kontextu, tak ze zkoumání vývojových proudů a tendencí soudobého umění. Při schopnosti fundované interpretace a kritické analýzy nabízejí možnosti originální a systematické komparace a mohou tak být nejen cennou zpětnou vazbou, ale ve svých vrcholně kvalifikovaných projevech také zdrojem vlastní osobité tvorby a kreativní inspirace ve vztahu k živému umění.

PÁTEŘNÍ OBORY

Páteřními obory v oblasti umění a vědy o umění jsou:

- umění hudební,
- umění výtvarná,
- dramatická umění,
- taneční umění,
- umění filmové,
- umění literární,
- dějiny umění.

VYMEZENÍ CÍLŮ

Cílem vzdělávání v oblasti umění a vědy o umění je především rozvoj talentu. V pedagogickém procesu je nezbytná individuální kontaktní výuka, která rozvíjí originalitu osobnosti, učí ji ovládat tvůrčí postupy a techniky zvoleného oboru, získávat schopnost kritické reflexe a sebereflexe, sledovat a vyhledávat nové cesty umělecké kreativity.

Spektrum přístupů k uměleckému vzdělávání vychází z množství profesních tradic a tradice umělecké řemeslnosti implikuje do akademické tradice založené na řízeném studiu s důrazem na rozvoj intelektuálních dovedností a individuálního sebevyjádření. Umělecké disciplíny nepředstavují stabilní nebo pevnou soustavu znalostí a dovedností, samy se průběžně přebudovávají a redefinují na základě měnících se sociálních, etických a uměleckých hodnot. Dynamická povaha této kulturní praxe se zákonitě promítá do metod, postupů, disciplín a oblastí studia. Získávání vědomostí, dovedností a kompetencí probíhá prostřednictvím procesů výzkumu, tvorby, reflexe a hodnocení.

Vzhledem k tomu, že předmětem bádání věd o umění je kreativní činnost člověka, jejíž počátky sahají hluboko do minulosti, a soudobá umělecká tvorba není ve svém vývoji ohraničená ani předvídatelná, je studium charakterizováno zvláštními nároky, neboť čerpá z mnoha specifických oborů a disciplín (historie, sociologie, psychologie atd.).

Studenti jsou proto na všech stupních vedeni k získání historického přehledu a vědomí širších souvislostí s důrazem na kvalifikovanou interpretaci a analyticko-kritickou komparaci již uzavřených forem i projevů soudobého umění. V doktorském studiu by měly být tyto kompetence gradovány a završeny schopností osobitého vhledu do problematiky, přesahem do dalších vědních oborů i širšího spektra uměleckých disciplín v mezinárodním kontextu

RÁMCOVÝ PROFIL ABSOLVENTŮ

Absolventi, vybavení adekvátními znalostmi, dovednostmi a kompetencemi, nacházejí uplatnění v uměleckých tělesech a institucích (orchestry, divadla, televize, film, školy s uměleckými obory apod.), mnozí působí jako umělci ve svobodném povolání. Již v průběhu studia jsou umělecké výstupy studentů pravidelně evaluovány formou veřejných prezentací. K hlavním kompetencím absolventů patří i schopnost spolupracovat a dohodnout se v procesu tvorby.

Absolventi uměnovědných oborů nacházejí uplatnění v řadě kulturních institucí (galerie, muzea atd.), podílejí se na dramaturgii uměleckých těles, často působí pedagogicky, v médiích (tisk, televize, rozhlas) jako propagátoři, interpreti či kritičtí hodnotitelé umělecké tvorby. Všechny zmíněné profese předpokládají a vyžadují široké a hluboké vzdělanostní zázemí, schopnost komunikace, vědomí vlastní mimořádné odpovědnosti v rovině odborné i etické.

Národní kvalifikační rámec terciárního vzdělávání

DESKRIPTORY OBLASTI VZDĚLÁVÁNÍ - UMĚNÍ

	Bakalářský studijní program	Magisterský studijní program	Doktorský studijní program
	Absolventi studijního programu		
Odborné znalosti	<ul style="list-style-type: none"> • prokazují široké znalosti v oblasti příslušného uměleckého oboru a jeho historie včetně znalostí postupů a tradic v oboru; • s přehledem se orientují v základní primární a sekundární odborné literatuře; • jsou vybaveni vlastním poznáním stěžejních uměleckých děl oboru; • rozumějí výchozím možnostem, podmínkám a metodám využití teorií, konceptů a postupů ve vztahu k uměleckým výstupům v oboru; • s porozuměním ovládají technologie příslušející oboru; • zvládají základní administrativní dovednosti, umožňující úspěšně rozvíjet profesionální činnost. 	<ul style="list-style-type: none"> • prokazují široké a hluboké znalosti konceptů a metod ve vztahu k uměleckým postupům a kritické porozumění těmto konceptům a metodám; • nabytím komplexních znalostí na úrovni soudobého stavu poznání v oboru jsou připraveni k originálnímu využívání a rozvíjení myšlenek, postojů a tvůrčí aktivity; • uvědomují si možnosti kreativního nebo teoretického přesahu do dalších oborů; • ovládají základní problematiku autorských práv a jejich užití. 	<ul style="list-style-type: none"> • prokazují hluboké systematické znalosti specializovaných přístupů a metod včetně syntézy poznatků, interdisciplinárního přesahu a evaluace výstupů a rozumějí jim; • vykazují znalost širokého spektra příbuzných mezioborových prvků, umožňující efektivně spolupracovat s osobnostmi různorodého kulturního kontextu; • rozvíjejí komplexní znalosti a porozumění ve vztahu k výzkumným a uměleckým postupům směřujícím k rozvoji oboru v mezinárodním kontextu.

Národní kvalifikační rámec terciárního vzdělávání

	Bakalářský studijní program	Magisterský studijní program	Doktorský studijní program
	Absolventi studijního programu		
Odborné dovednosti	<ul style="list-style-type: none"> • na základě rámcově vymezeného úkolu využívají kreativní postupy k řešení praktických problémů v oboru při uplatnění odborných znalostí a základních metod; • dokážou vytvořit původní autorské dílo menšího rozsahu nebo v interpretačních oborech ovládat a na profesionální úrovni interpretovat základní repertoár oboru; • umějí vyhledat a utřídit relevantní informace, v písemném projevu zpracovat a v uměleckém výkonu ztvárnit zadané téma s použitím určené metody; • samostatně vyhledávají a volí inspirační zdroje pro tvůrčí aktivity na základě uvědomění si vlastních možností a schopností; • veřejně prezentují umělecký výkon vlastní nebo výkon celého týmu; • efektivně využívají společný profesionální slovník oboru. 	<ul style="list-style-type: none"> • jsou schopni samostatně vymezit komplexní praktický nebo teoretický problém a řešit jej tvůrčím způsobem s využitím vybraných teorií, konceptů a metod oboru včetně kritické reflexe; • používají základní umělecké postupy oboru způsobem přinášejícím nové inspirativní podněty; • dovedou vytvořit původní autorské dílo nesporné umělecké kvality, veřejně prezentovatelné, vykazující rysy osobitosti; v interpretačních oborech ovládají repertoár všech stylových období, používají interpretačních technik a výrazových prostředků způsobem adekvátním uváděnému dílu; • jsou schopni v písemném projevu teoreticky zpracovat a v uměleckém výkonu na profesionální úrovni ztvárnit určité téma s použitím samostatně zvolené metody; • prezentují originální umělecký výkon vlastní nebo výkon celého týmu na veřejnosti, a to i na mezinárodním fóru. 	<ul style="list-style-type: none"> • dovedou koncipovat, navrhovat a realizovat pokročilé výzkumné a umělecké postupy a obohatit obor původním výzkumem; • prokazují schopnost vlastní vědecké a umělecké činnosti včetně sebereflexe; • umějí vytvořit originální autorské dílo, které obohacuje současné umění v národním i mezinárodním kontextu; v interpretačních oborech umějí inovativně uchopit výklad předlohy a vlastní provedení prezentovat na mistrovské, mezinárodně akceptovatelné úrovni; • dokáží vytvořit teoretické dílo, které vlastním výzkumem nebo tvůrčím činem přispívá k rozšíření hranic poznání, a dílo publikovat nebo veřejně prezentovat.

DESKRIPTORY OBLASTI VZDĚLÁVÁNÍ - VĚDY O UMĚNÍ

	Bakalářský studijní program	Magisterský studijní program	Doktorský studijní program
	Absolventi studijního programu		
Odborné znalosti	<ul style="list-style-type: none"> • prokazují znalost faktografie dějin příslušné oblasti umění v českém i světovém měřítku; • prokazují znalost základních teorií a kriticko-analytických metod interpretace a hodnocení umělecké tvorby; • orientují se v základním spektru a typologii zdrojů studovaného oboru; • rozumějí možnostem, podmínkám a využití teorií, konceptů a metod zkoumání umění; • formulují i argumenty dokládají estetické soudy, a to na základě porozumění zkoumanému materiálu a na základě historiografických a metodologických znalostí. 	<ul style="list-style-type: none"> • prokazují hluboké znalosti na úrovni soudobého stavu poznání v oblasti obecných i speciálních disciplín dějin, teorie a kritiky umění a estetiky, umožňující originální využívání a rozvíjení myšlenek; • prokazují orientaci v základních proudech a tendencích současného živého umění studované oblasti; • prokazují hlubší znalost základního spektra a typologie zdrojů s přihlédnutím ke specifickým konkrétních páteřních oborů; • prokazují znalosti výzkumných postupů v oblasti svého studijního zaměření s vědomím širších souvislostí filozofické a estetické povahy. 	<ul style="list-style-type: none"> • prokazují hlubokou a širokou znalost dějin i současného dění příslušné oblasti umění s přesahem do dalších oblastí, což umožňuje originální a systematické komparace; • prokazují komplexní metodologické znalosti umožňující vstup do mezinárodního oborového diskursu na základě vlastního vědeckého výzkumu.

Národní kvalifikační rámec terciárního vzdělávání

	Bakalářský studijní program	Magisterský studijní program	Doktorský studijní program
	Absolventi studijního programu		
Odborné dovednosti	<ul style="list-style-type: none"> • umějí na základě rámcově vymezeného úkolu použít vhodné výzkumné postupy k řešení praktických problémů v oblasti dějin, teorie, estetiky a kritiky umění při uplatnění odborných znalostí a základních metod; • umějí vyhledat a utřídit relevantní informace a písemně zpracovat zadané téma s použitím určené metody. 	<ul style="list-style-type: none"> • umějí samostatně vymezit komplexní praktický nebo teoretický problém a řešit jej tvůrčím způsobem s využitím vybraných teorií, konceptů a metod příslušného uměnovědného zaměření včetně kritické reflexe; • umějí písemně zpracovat zadané téma s použitím samostatně zvolené metody; • umějí použít základní výzkumné postupy v příslušné uměnovědné oblasti způsobem umožňujícím získávat nové, původní poznatky. 	<ul style="list-style-type: none"> • umějí koncipovat, navrhovat a realizovat pokročilé výzkumné postupy a obohatit příslušnou uměnovědnou oblast původním výzkumem; • prokazují schopnost samostatné vědecké práce včetně sebereflexe; • jsou schopni vytvořit rozsáhlejší práci, která vlastním výzkumem přispívá k rozšíření hranic poznání, publikovat ji nebo veřejně prezentovat i v mezinárodním kontextu.

VZTAHY K OSTATNÍM OBLASTEM VZDĚLÁVÁNÍ

Nedílnou součástí studia každého uměleckého oboru je poučený vhled nejen do všech dalších druhů umění, ale i do celé řady svébytných disciplín, např.

- filozofických věd a religionistiky (např. včetně estetiky),
- antropologie (např. včetně etnografie),
- psychologie,
- sociologie.

Umělecká tvorba vytváří artefakty s dominantní funkcí estetickou, zároveň však sekundárně vstupuje do mnoha jiných oborů a spoluvytváří tak celou oblast soudobé kultury a životního stylu.

Vědy o umění reflektují a komparují teoreticky všechny oblasti umění a jejich přesahy do dalších vědních oblastí.

CHARAKTERISTICKÉ PROFESE A RELEVANTNÍ REGUOVANÉ PROFESE

Absolventi, vybavení adekvátními znalostmi, dovednostmi a kompetencemi, nacházejí uplatnění v uměleckých tělesech a institucích (orchestry, divadla, televize, film, školy s uměleckými obory apod.), mnozí působí jako umělci ve svobodném povolání.

Absolventi uměnovědných oborů nacházejí uplatnění v řadě kulturních institucí (galerie, muzea atd.), podílejí se na dramaturgii uměleckých těles, často působí pedagogicky, v médiích (tisk, televize, rozhlas) jako propagátoři, interpreti či kritičtí hodnotitelé umělecké tvorby.